Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027–2029

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) ja monet muut lait määrittävät kunnan tehtäviä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkuvaa toimintaa, jota varten on pysyvät, toiminnan edellytyksiä mahdollistavat rakenteet. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on konsernihallinnon alainen toimintayksikkö, mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta jakaantuu kunnassa kaikkien toimialueiden kesken ja yhteistyö on välttämätöntä. Teknisten- ja ympäristöpalvelujen tehtävänä on turvata terveyttä ja hyvinvointia edistävät elin- ja toimintaympäristöt kuntalaisille. Koulutus- ja sivistyspalvelujen erityisenä tehtävänä on ihmisenä kasvun tukeminen. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut, nuoriso- ja liikuntatoimi edistävät omalta osaltaan kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä tukevat yhteisöllisyyttä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen edellyttää lisäksi toimivaa yhteistyötä mm. sosiaali- ja terveyspalvelujen, järjestöjen, seurakunnan, yksityisten toimijoiden ja valtion paikallisviranomaisten kanssa. Kunnassa palveluja ja toimintaa tuottavat tahot luovat laajasti mahdollisuuksia osallisuudelle ja yhteisöllisyydelle sekä hyvinvoinnin edistämiselle. Ehkäisevä työ on merkittävä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, ja kattaa mielenterveyden edistämisen, ehkäisevän päihdetyön, pelihaittojen sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn. Kuntalaisten tarpeiden ja palautteiden kuuleminen ja niihin vastaaminen ovat tärkeä osa hyte-työtä ja toiminnan kehittämistä. Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavassa päätöksenteossa tehdään päätösten vaikutusten ennakkoarviointia (EVA).

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona toimii Hartolassa kunnan johtoryhmä. Moniammatillinen ja poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistävää ja ehkäisevää työtä sekä hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatimista. Lisäksi Hartolassa toimii LAPE-ryhmä sekä nuorisolain mukainen moniammatillinen työryhmä. Työryhmät pyrkivät toiminnallaan välittämään ja lisäämään tietoa sekä edistämään kohderyhmiensä hyvinvointia ja terveyttä.

Hyvinvointikoordinaattori toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijana sekä vastaa lakisääteisten suunnitelmien ja raporttien laatimisesta. Kuntastrategia, Päijät-Hämeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet vuoteen 2032 sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen vuosittaisissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluissa asetetut painopisteet ohjaavat osaltaan tehtävää hyvinvointityötä.

Kunnassa ja Päijät-Hämeessä on useita, pitkälti lakisääteisiä suunnitelmia ja ohjelmia, joissa asetetut tavoitteet ja toimenpiteet osaltaan ohjaavat kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua.

<u>Seuraavat ohjelmat ja suunnitelmat ohjaavat toimintaa kunnassa vuonna 2027:</u>

- Hartolan kunnan strategia
- Laaja hyvinvointisuunnitelma 2025–2029 (sis. lakisääteiset lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, ikääntyvien hyvinvointisuunnitelman ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman)
- Vuosittainen hyvinvointiraportti ja -suunnitelma
- Päijät-Hämeen laaja hyvinvointisuunnitelma 2025–2029
    - Erilliset seudulliset toteutussuunnitelmat: ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ehkäisevän työn toimintasuunnitelma sekä ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma 2025–2029
- Liikkuva Päijät-Häme 2030

- Päijät-Hämeen kulttuurin suunta 2030
- Hartolan ja Sysmän yhteinen kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelma
- Ilmastosuunnitelma 2025–2029

Suunnitelmat ovat luettavissa Hartolan kunnan kotisivuilla. Suunnitelmat sisältävät yksityiskohtaisempia tavoitteita ja toimenpiteitä oheisten strategisten tavoitteiden lisäksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen			
Strategiset tavoitteet vuosille 2027–2029			
Tavoitteet	**Toimenpiteet**	**Vastuutahot ja resurssit**	**Arviointimittarit ja vertailu**
Asukkaat voivat hyvin *Kuntastrategia 2022–2027	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveyserojen kaventaminen huomioidaan osana kaikkea kunnan toimintaa. Palveluista, toiminnasta ja saatavilla olevasta tuesta viestitään ja tiedotetaan ajantasaisesti. Toimivat yhteistyörakenteet ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa Työllisyys- ja kotoutumispalvelut toteutuvat sujuvasti Sitoudutaan alueen hyte-neuvotteluissa sovittuihin yhteisiin painopistealueisiin v. 2027: työhön, kouluun ja koulutukseen kiinnittyminen on vahvistunut, sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet Palveluissa ja toiminnassa huomioidaan saavutettavuus ja kestävyyden osa-alueet (taloudellinen, sosiaalinen, ympäristöllinen) Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) tehdään vaikutuksiltaan merkittävistä asioista	Kunnanjohtaja Hyvinvointikoordinaattori	Indikaattori-, kysely- ja kokemustieto Hyte-kerroin TEAviisari Työllisyys- ja kotoutumispalvelut toteutuvat lakisääteisesti (Kyllä/Ei) Tehdyt EVAt Kyselyt ja palautteet
Asukkailla on vaikutusmahdollisuuksia oman arkensa kehittämiseen *Kuntastrategia 2022–2027 **Osallisuus ja yhteisöllisyys** *Päijät-Hämeen hyte-kärki	Osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen (mm. keskustelufoorumit, kyselyt, asukasraadit, yhdistysillat, osallistuva budjetointi, viranhaltijoiden jalkautuminen kylille ja keskustaan, vaikuttamistoimielimet) Mahdollistetaan yhteisöllistä toimintaa mm. maksuttomin ja	Kunnanjohtaja Hyvinvointikoordinaattori Vapaa-aikapäällikkö	Palautteet ja kyselyt, vastaajien määrät kyselyissä Järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet, osallistujamäärät (kuntalaiset, viranhaltijat, luottamushenkilöt) Toteutunut toiminta

	edullisin tiloin, yhdistysavustuksin sekä tapahtumayhteistyön keinoin		
Mielen hyvinvointi *Päijät-Hämeen hyte-kärki	Mielen hyvinvointia vahvistetaan mm. osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistämällä, mielekkäällä vapaa-ajan toiminnalla sekä terveellisiä elintapoja edistämällä. Lisäksi vahvistetaan ammattilaisten osaamista sekä mm. tunne- ja vuorovaikutustaitoja erityisesti lapsilla, nuorilla sekä perheissä	Hyvinvointikoordinaattori Rehtori	Sotkanet indikaattorit Järjestetyt koulutukset, tapahtumat ja tilaisuudet sekä toiminta
Arjen turvallisuus *Päijät-Hämeen hyte-kärki	Edistetään arjen turvallisuutta eri ympäristöissä ja konteksteissa, kuten liikenneturvallisuus, lähisuhteiden turvallisuus, huumeiden käytön ehkäisy	Tekninen johtaja Hyvinvointikoordinaattori Rehtori	Sotkanet, poliisin tilastot (rikosten määrä jne.) Palautteet, kyselyt Toteutunut toiminta
Päihteettömyys ja terveelliset elintavat *Päijät-Hämeen hyte-kärki	Vahvistetaan hyvinvointia ja terveyttä edistäviä elintapoja mm. ehkäisevän päihdetyön, liikkumisen edistämisen sekä terveellisen ravitsemuksen edistämisen keinoin Järjestetään mahdollisuuksia monipuoliseen vapaa-ajan toimintaan, sekä tuetaan 3. sektorin toimijoita	Hyvinvointikoordinaattori Vapaa-aikapäällikkö	Sotkanet indikaattorit Toteutunut toiminta